

УДК 796.03(100+477)

DOI <https://doi.org/10.24195/olympicus/2024-3.11>**Лазурко Юлія Миколаївна**

магістр, викладач кафедри теорії спорту та фізичної культури
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського
ORCID ID: 0009-0009-6393-1500

Пігин Мар'ян Петрович

доктор фізичного виховання і спорту, професор,
професор кафедри теорії спорту та фізичної культури
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського
ORCID ID: 0000-0002-3537-4745

Еделєв Олександр Сергійович

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри олімпійського і професійного спорту
Херсонський державний університет
ORCID ID: 0000-0002-7866-0282

ЗМІСТ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ОБГОВОРЕННЯ АНТИДОПІНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СПОРТІ

Проведення просвітницьких антидопінгових заходів стає все більш важливим та актуальним завданням в межах боротьби із застосуванням допінгу. Водночас узагальнення стану наукового обговорення антидопінгової діяльності у спорті потребує свого висвітлення. Мета: з'ясувати зміст наукового обговорення проблем боротьби з допінгом у спорті. Методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури, абстрагування, історичний метод, порівняння. Взятю актуальну науково-методичну інформацію з проблематики змістового наповнення антидопінгової діяльності та вирішення науково-практичних завдань за проблематикою виявлення та профілактики вживання допінгів серед спортсменів.

Серед українських дослідників досить невелика частина приділяла увагу питанням антидопінгової діяльності. Серед робіт закордонних фахівців увага до питань антидопінгової діяльності закономірно є вищою. Ключовим чинником цього варто вважати довший час акцентованої й організованої роботи в цьому напрямку. Незважаючи на наявність невеликої кількості антидопінгових програм, загальна політика протидії застосуванню допінгу в Україні є лише частково сформованою. Виникають питання до змісту програм та заходів з антидопінгової діяльності серед учасників спортивної діяльності, до визначення їхньої ефективності, обґрунтування напрямків покращення, контролю та покращення запобігання використанню допінгу. З'ясування ступеня наукового обговорення проблем боротьби з допінгом у спорті вказує на ключові питання в працях українських фахівців, пов'язаних з загальним трактуванням антидопінгової діяльності, розкриттям загальних правил та алгоритмів протидії вживанню допінгу тощо. Закордонні фахівці акцентують увагу на модернізації процедур виявлення заборонених речовин, біохімічному та фізіологічному обґрунтуванню заборони. Очевидною є актуальність проведення ряду досліджень з попередження вживання, реалізації роз'яснювальної та профілактичної роботи стосовно вживання допінгу та інших порушень серед учасників спортивної діяльності.

Незважаючи на недостатню увагу науковців до проблем використання допінгу для покращення спортивних результатів у спорті та питань протидії допінгом увесь спектр актуальних науково-практичних завдань перебуває у фокусі сучасної суспільної уваги.

Ключові слова: наукові дослідження, допінг, програми, зміст, вивчення, спортивна діяльність.

Вступ. Сучасний стан застосування допінгу у спорті має критичне значення. Наявні непоодинокі факти використання заборонених речовин або методів для покращення спортивних результатів. Це є серйозною проблемою сучасного олімпійського та професійного спорту через суттєвий негативний вплив на здоров'я спортсменів, грубе порушення принципів чесної гри та загалом завданої шкоди репутації спортивній діяльності [5; 6; 12].

Історія виявлення та застосування допінгу у спорті має глибоке коріння. Використання речовин для покращення фізичних можливостей людини існувало ще задовго до того, як спорт набув сучасного вигляду та популярності. Ця проблема набула ще більшої актуальності у зв'язку з постійно зростаючою складністю і новими викликами для спортсменів [1; 9].

Постійні наукові пошуки та прогрес у галузі фармакології та біотехнологій призводить до створення нових, важкодетектованих допінгових речовин та методів. Це ускладнює роботу антидопінгових агентств та вимагає постійного оновлення методів тестування та формування якісної антидопінгової політики на різних рівнях [5; 16; 17; 18].

У сучасному спорті дуже висока конкуренція та великі фінансові стимули для перемоги. Спортсмени та їхні тренери можуть відчувати значний тиск для досягнення високих результатів будь-якою ціною, що сприяє тому, що багато спортсменів вдаються до допінгу. Спортсмени та їхні команди знаходять нові способи уникнення виявлення допінгу, використовуючи такі методи, як мікродозування, генна терапія та використання заборонених речовин під час періодів, коли вони не тестуються [16].

Успішність спортсменів пов'язана зі значними фінансовими вигодами від спонсорів, призових грошей та реклами. Це створює стимули для використання допінгу з метою підвищення своїх результатів. Соціальні мережі та засоби масової інформації постійно акцентують увагу на рекордах та досягненнях спортсменів, що додає додатковий тиск для підтримання високих результатів [18].

У деяких випадках спортсмени йдуть на застосування допінгу попри суворі покарання. Усі ці чинники разом сприяють тому, що боротьба з допінгом у спорті залишається актуальною проблемою, яка потребує постійного моніторингу, досліджень та вдосконалення методів роботи [2; 10].

Не всі країни та спортивні організації мають достатньо ресурсів для ефективної боротьби з допінгом. Це може включати недостатнє фінансування антидопінгових програм, брак навчання та інфраструктури [18; 20; 21].

Відтак проведення просвітницьких антидопінгових заходів стає все більш важливим та актуальним завданням в межах боротьби із застосуванням допінгу. Водночас узагальнення стану наукового обговорення антидопінгової діяльності у спорті потребує свого висвітлення.

Мета дослідження: з'ясувати зміст наукового обговорення проблем боротьби з допінгом у спорті.

Методи дослідження. Використано методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури, абстрагування, історичний метод, порівняння. Для дослідження взято актуальну науково-методичну інформацію з проблематики змістового наповнення антидопінгової діяльності та вирішення науково-практичних завдань за проблематикою виявлення та профілактики вживання допінгів серед спортсменів.

Результати дослідження. Серед українських дослідників досить невелика частина приділяла увагу питанням антидопінгової діяльності.

Одним з перших у даному напрямку був посібник «Допінг і боротьба з ним» [5]. У ньому подано огляд виникнення допінгу і основні хронологічні антидопінгові заходи, організації та порядку проведення допінгового контролю, дозволених та заборонених до застосування в спорті речовини та методів, а також негативного впливу на організм спортсмена допінгових препаратів.

Ще одним описовим джерелом інформації з проблематики допінгу варто вважати працю В.П. Руденко [9]. Автором було визначено та обгрунтовано медико-біологічні, психологічні та соціальні проблеми допінгу у спорті. Цю інформацію варто вважати цінною, адже проведене

грунтовне теоретичне вивчення питання на основі аналізу понад 50 джерел наукової та методичної літератури.

Розглядаючи хронологічно наступну працю [1], зазначимо на розкритті правового аспекту в частині системи відповідальності. Це є невід'ємною складовою сучасного спорту, яка покликана забезпечити дотримання правил щодо неприпустимості використання допінгу. Ці правила є обов'язковими та встановлюються для всіх суб'єктів спортивних відносин.

Ще одну спробу систематизації сучасних даних про шляхи ефективної протидії порушенням антидопінгового законодавства в спорті зроблено В. Самошкіним, В. Мелешко, А. Гвоздаком, А. Яковенко [10].

Серед останніх досліджень ми знайшли спільну працю колективу авторів А. Мельнікова, В. Шинкарука, Д. Жирова стосовно допінгу та його вплив на спортивну конкурентоспроможність [7]. У ній автори зазначають, що недостатньо уваги приділяється негативному впливові допінгу на спортивну конкурентоспроможність спортсменів. На їхню думку варто приділити увагу дослідженню впливу використання допінгу на етичні та моральні цінності в спорті, взаємини між спортсменами й іншими учасниками спортивного середовища.

Серед робіт закордонних фахівців увага до питань антидопінгової діяльності закономірно є вищою. Ключовим чинником цього варто вважати довший час акцентованої й організованої роботи в цьому напрямку.

Колектив авторів (Жоель Моренте-Санчес та Мікель Забала) [19] досить ґрунтовно продемонстрував ставлення, переконання та знання елітних спортсменів з цієї проблематики. За твердженням фахівців допінг у спорті добре відоме явище. Проте в основі більшості досліджень переважно біомедична точка зору. У праці зазначається на важливості паралельного застосування психосоціальних підходів, що можуть розкрити ключові чинники у боротьбі з допінгом. Цікаво, що авторами введено поняття показника допінгової поведінки, пов'язуючи вживання заборонених речовин з більшою поблажливістю до допінгу. У змісті праці [19] подано узагальнення низки попередніх досліджень за понад десятилітній термін. Усі вони були присвячені елітним спортсменам та дали змогу з'ясувати початкові причини вживання заборонених речовин.

На наш погляд, автори отримали достатньо передбачувані результати, серед яких визначено, що в основі початку вживання заборонених речовин є намагання досягнути спортивного успіху шляхом покращення результатів, фінансова вигода, покращення відновлення та запобігання дефіциту поживних речовин, а також думка про те, що їх вживають інші, «брудні» спортсмени.

При цьому більшість спортсменів засвідчують те, що допінг – шкідливий для здоров'я і ризикований через санкції при виявленні, але, все ж таки, визнають його ефективність.

Схожий напрям досліджень був підтриманий іншим колективом авторів (Марія Овербі, Міт Люк Кнудсен, Гертруда Фістер) [21]. Метою цього дослідження було вивчення обставин, які, за словами спортсменів, впливають на їхні міркування щодо вживання допінгу, а також пошуку відмінностей між спортсменами різної статі, віку та виду спорту. Загалом до дослідження було залучено 645 елітних спортсменів, які представляли 40 видів спорту. За результатами дослідження визначено велику кількість чинників впливу на думки спортсменів щодо допінгу. Також доведено, що спортсмени різної статі, віку та виду спорту по-різному реагують на обставини, які потенційно можуть стримувати або спонукати до вживання допінгу. Особливе місце, за результатами дослідження, посіла потенційна роль лікарів у вживанні допінгу спортсменами, а також страх перед нинішнім антидопінговим кодексом та соціальними санкціями.

Доповнення до зазначених праць є дослідження Філіпа Харста, Кристофера Рінга, Марії Кавусані [16]. У ньому важливою є теза, що прийняття допінгу є наслідком толерування та трансформується зі звичного використання методів підвищення продуктивності організму спортсменів та їх переконання в те, що такі заходи необхідні для досягнення високих результатів. Важливо, що на думку авторів в цьому випадку моделі ставлення – допінг розглядається як функціональний, а не моральний вибір спортсмена. Підтвердженням цьому була наявність опосередкованого зв'язку вживання допінгу через переконання. Основним узагальненням

авторів було те, що споживачі спортивних добавок, які вважають їх необхідними, більш схильні до вживання допінгу, якщо вони мають низькі моральні цінності і вважають, що бути моральною людиною не є важливим для їхнього самосприйняття.

У іншій публікації колективу авторів [17] проілюстровано питання зв'язку вживання спортивних добавок з імовірністю вживання допінгу. Було досліджено мотиваційні цільові орієнтації спортсмени у різних видах спорту (легка атлетика, футбол, важка атлетика та інші). Незважаючи на те, що основним емпіричним інструментом було онлайн-опитування результати показали, що еґо-орієнтація опосередковано пов'язана з ймовірністю вживання допінгу через досвід використання спортивних добавок і сталого переконання щодо них. Тобто спортсмени, які орієнтовані на власне «Я», більш схильні до вживання добавок та у подальшому – допінгу.

Нами вивчено дослідження Франчески Негро, Анні-Юлії ді Трана, Сюзанни Марінееллі [20] стосовно специфіки антидопінгової діяльності у часи пандемії. Авторами вказано, що пандемія коронавірусної хвороби (COVID-19) вплинула на все суспільство в усіх аспектах повсякденного життя, включаючи спортивну сферу. Найважливіші спортивні події були перенесені або скасовані, включаючи Олімпійські ігри 2020 року в Токіо.

Наголошено на впливові пандемії COVID-19 на моделі вживання психоактивних речовин та підвищений ризик підміни, фальсифікації, забруднення та розведення потенційно шкідливими речовинами організму спортсменів. Окрім того під час карантину ВАДА та зацікавлені сторони призупинили або скоротили програми допінг-контролю, тестування та інші заходи. Як наслідок, спортсмени побачили несподівану можливість зловживати забороненими речовинами без можливого ризику отримати позитивний результат.

Однак, поряд із тим Антидопінгове агентство США запровадило нові заходи для боротьби з відсутністю антидопінгового тестування під час пандемії: вони включали «домашнє само-тестування», яке вимагає від спортсменів здавати сечу і невеликі зразки крові вдома для тестування в антидопінговій лабораторії під наглядом за допомогою відеоконференції. Тобто кожен чинник ризику повинен отримати шляхи протидії.

Значно більша частина досліджень закордонних фахівців мають прикладний характер. Так фахівцями (Карстен Ландбой, Пауль Робач та Бен Салтін) [18] піднято проблему кров'яного допінгу та можливостей його виявлення за допінг-тестами. Зазначається, що основною причиною поширеності різних форм кров'яного допінгу є те, що його легко застосовувати, а вплив на спортивні результати є значним. Поряд з пропозиціями розроблення специфічного тесту на такі препарати зроблено пропозиції для ВАДА щодо покращення тестування, щодо проведення просвітницької роботи в зв'язку зі зростаючою поширеністю кров'яного допінгу.

Тобто спостерігаємо важливі рекомендації для покращення просвітницької діяльності в частині антидопінгової діяльності.

Серед інших досліджень виділимо працю колективу авторів [15] стосовно виявлення чутливості та специфічності методів виявлення еритропоетинного допінгу у велосипедистів. Автори зазначають, що дані про ефективність цих методів є неповними, це дослідження мало на меті оцінити ефективність двох поширених аналізів сечі та БПС. За допомогою практичного аналізу вони визначили ефективність проведення цього тестування для виявлення допінгу еритропоетином та розробили практичні рекомендації для ВАДА у питанні допінг-проб.

Іншою групою фахівців проведено схоже дослідження стосовно ще однієї забороненої речовини, а саме кофеїну [14]. Вони наголошують, що серед спортсменів різного віку спостерігається зростання споживання кофеїновмісних продуктів, включаючи енергетичні напої, «добавки перед тренуванням», жувальні гумки, енергетичні гелі та жуйки, аерозолі та багато інших нових кофеїновмісних харчових продуктів. Це спричинено впливом кофеїну на різні види фізичної активності як ергогенного засобу та спортивної добавки протягом останніх кількох десятиліть.

Однак доступність препаратів на основі кофеїну не повинна спонукати спортсменів, особливо молодих до їх вживання. На це потрібно спрямовувати інформаційну складову антидопінгової діяльності.

В останні роки, з розвитком дистанційних технологій, що спричинено світовою пандемією та іншими технологічними чинниками зростає частка досліджень, що дають змогу залучати їх до реалізації завдань у різних сферах діяльності людини. Такий приклад наводить колектив авторів [13]. Вони запропонували вивчити онлайн-інформацію та доступність трьох допінгових речовин (анаболіків) у спорті. Ними підтверджено, що інтернет став легким джерелом доступу до допінгових речовин, де спортсмени можуть придбати їх поза аптеками і без (медичного) рецепту. За допомогою спеціально розробленого комп'ютерного інструменту було доведено, що три обрані для дослідження речовини легко доступні через інтернет без додаткового контролю. Лише невелика кількість вебсайтів, що їх пропонували, були онлайн-аптеками і вимагали рецепт. Інформація про продукти описувала переваги для спортивних досягнень, але не описувала їхні побічні ефекти.

Таким чином ми вчергове спостерігаємо, що відповідальність за прийняті рішення по вживанню заборонених речовин (свідомо чи через відсутність достатньої обізнаності) покладається на спортсменів, а не на недобросовісних розповсюджувачів.

Також ефективність програми електронного навчання Всесвітнього антидопінгового агентства з антидопінгової освіти проведено в іншому дослідженні колективом фахівців [12]. У процесі дослідження було оцінено вплив програми електронного навчання Всесвітнього антидопінгового агентства з антидопінгової освіти на знання, Загалом, отримані дані засвідчили, що антидопінгова освітня онлайн-програма є частково ефективною. Проведені узагальнення вказали на посилення когнітивного контролю після освітнього втручання, спрямованого на корекцію попереднього ставлення до допінгу.

Висновки. Незважаючи на наявність антидопінгових програм, загальна політика протидії застосуванню допінгу в Україні є лише частково сформованою. Виникають питання до змісту програм та заходів з антидопінгової діяльності серед усіх учасників спортивної діяльності, а також до визначення ефективності, обґрунтування напрямків покращення, контролю та покращення запобігання використанню допінгу.

З'ясування ступеня наукового обговорення проблем боротьби з допінгом у спорті вказує на ключові питання в працях українських фахівців, пов'язані з загальним трактуванням антидопінгової діяльності, розкриттям загальних правил та алгоритмів протидії вживанню допінгу тощо. Водночас закордонні фахівці значно більшою мірою акцентують увагу на модернізації процедур виявлення заборонених речовин, біохімічному та фізіологічному обґрунтуванню заборони. Очевидною є актуальність проведення ряду досліджень з попередження вживання, реалізації роз'яснювальної та профілактичної роботи стосовно вживання допінгу та інших порушень серед учасників спортивної діяльності.

Література:

1. Акуленко Т. М. Особливості відповідальності за вживання допінгу в спорті: міжнародно-правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 10. С. 208–213.
2. Башкін І. М., Корж В. П., Курліщук І. М. Характеристика субстанцій, що входять до міжнародного стандарту ВАДА «Заборонений список». Київ, 2008. 87 с.
3. Бордюгова Н.В. Правопорушення у спорті: допінг, поняття і історія розповсюдження. *Часопис Київського університету права*. Київ, 2010. № 1. С. 291–295.
4. Задорожна О., Хіменес Х. Р., Палатний А. Л. Особливості використання засобів відновлення та стимулювання працездатності у фехтуванні. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова*. Київ, 2018. № 2(96). С. 35–39.
5. Измайлова О.В., Щербак Ю.Є. Допінг і боротьба з ним: метод. посіб. Полтава, 2005. 72 с.
6. Короткий, Т.Р., Хендель, Н. В. Міжнародні стандарти у сфері боротьби з допінгом. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*, Миколаїв, 2020. № 23, 148–154.
7. Мельніков А., Шинкарук В., Жиров Д. Допінг та його вплив на спортивну конкурентоспроможність. *Південноукраїнські мистецькі студії*. 2024. № 1. С. 34–37.

8. Петренко О.І. Предмет та суспільна небезпечність спонукання неповнолітніх до застосування допінгу. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності: зб. наук. пр.* Донецьк: ДЮІ. 2004. № 1. С. 94–101.

9. Руденко В.П. Основні сучасні проблеми допінгу у спорті. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2014. № 6. С. 53–57. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.1003976>.

10. Самошкін В., Мелешко В., Гвоздак А., Яковенко А. Допінг у спорті та шляхи протидії порушенням антидопінгового законодавства. *Спортивний вісник Придніпров'я*. Дніпро. 2020. № 1. С. 142–154.

11. Шиманова О. В. Етичні проблеми сучасного спорту: лекція з навч. дисципліни «Етика і професійна етика» для студ. спец. 017 «Фізична культура і спорт», 2018. 15 с.

12. Deng Z., Guo J., Wang D. et al. Effectiveness of the world anti-doping agency's e-learning programme for anti-doping education on knowledge of, explicit and implicit attitudes towards, and likelihood of doping among Chinese college athletes and non-athletes. *Subst Abuse Treat Prev Policy*, 2022. 17, 31 <https://doi.org/10.1186/s13011-022-00459-1>.

13. Garcia J.F., Seco-Calvo J., Arribalzaga S., Díez R., Lopez C., Fernandez M.N., Garcia J.J., Díez M.J., de la Puente R., Sierra M., Sahagún A.M. Online information and availability of three doping substances (anabolic agents) in sports: role of pharmacies. *Front Pharmacol*. 2023. 14:1305080. <https://doi.org/10.3389/fphar.2023.1305080>.

14. Guest N.S., VanDusseldorp T.A., Nelson M.T., Grgic J., Schoenfeld B.J., Jenkins N.D.M., Arent S.M., Antonio J., Stout J.R., Trexler E.T., Smith-Ryan A.E., Goldstein E.R., Kalman D.S., Campbell B.I. International society of sports nutrition position stand: caffeine and exercise performance. *J Int Soc Sports Nutr*. 2021. № 2. 18(1), 1. <https://doi.org/10.1186/s12970-020-00383-4>.

15. Heuberger J.A.A.C., van Eenoo P., Rotmans J.I., Gal P., Stuurman F.E., Post T.E., Daniels J.M.A., Ram H., de Hon O., Burggraaf J., Cohen A.F. Sensitivity and specificity of detection methods for erythropoietin doping in cyclists. *Drug Test Anal*. 2019. 11(9). Pp. 1290–1301. <https://doi.org/10.1002/dta.2665>.

16. Hurst P., Ring C., Kavussanu M. Moral values and moral identity moderate the indirect relationship between sport supplement use and doping use via sport supplement beliefs. *J Sports Sci*. 2022, 40(10). Pp. 1160–1167. <https://doi.org/10.1080/02640414.2022.2053387>.

17. Hurst P., Ring C., Kavussanu M. Ego orientation is related to doping likelihood via sport supplement use and sport supplement beliefs. *Eur J Sport Sci*. 2022. № 22(11). pp. 1734–1742. <https://doi.org/10.1080/17461391.2021.1995509>.

18. Lundby C., Robach P., Saltin B. The evolving science of detection of 'blood doping'. *Br J Pharmacol*. 2012, 165(5). Pp. 1306–1315.

19. Morente-Sánchez J. Doping in sport: a review of elite athletes' attitudes, beliefs, and knowledge. *Sports Medicine*. 2013. pp. 395–411.

20. Negro F., Di Trana A., Marinelli S. The effects of the COVID-19 pandemic on the use of the performance-enhancing drugs. *Acta Biomed*. 2022. 19, 92(6). e2021401. <https://doi.org/10.23750/abm.v92i6.12377>.

21. Overbye M., Knudsen M.L., Pfister G. To dope or not to dope: Elite athletes' perceptions of doping deterrents and incentives. *Performance Enhancement & Health*. 2013. pp. 119–134.

References:

1. Akulenko, T. M. (2019). Osoblyvosti vidpovidalnosti za vzhyvannya dopinhu v sporti: mizhnarodno-pravovyy aspekt [Peculiarities of responsibility for the use of doping in sports: international legal aspect]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 10. S. 208–213 [in Ukrainian].

2. Bashkin, I. M., Korzh, V. P., & Kurlishchuk, I. M. (2008). *Kharakterystyka substansiy, shcho vkhodyat do mizhnarodnoho standartu VADA «Zaboronennyi spysok» [Characteristics of substances included in the WADA international standard "Prohibited list"]*. Kyiv, 87 s. [in Ukrainian].

3. Bordyuhova, N.V. (2010). Pravoporushennya u sporti: dopinh, ponyattya i istoriya rozpovsyudzhennya [Offenses in sports: doping, concept and history of distribution]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. Kyiv, 1. S. 291–295 [in Ukrainian].

4. Zadorozhna, O., Khimenes, Kh. R., & Palatnyy, A. L. (2018). Osoblyvosti vykorystannya zasobiv vidnovlennya ta stymulyuvannya pratsezdatnosti u fekhtuvanni [Peculiarities of the use

of means of recovery and stimulation of working capacity in fencing]. *Naukovyy chasopys Nats. ped. un-tu im. M. P. Drahomanova*. Kyiv, 2(96). S. 35–39 [in Ukrainian].

5. Izmaylova, O.V., & Shcherbak, Yu.Ye. (2005). *Dopinh i borotba z nym [Doping and the fight against it]: Metodychnyy posibnyk*. Poltava. 72 s. [in Ukrainian].

6. Korotkyy, T.R. & Khendel, N. V. (2020). Mizhnarodni standarty u sferi borotby z dopinhom [International standards in the field of anti-doping]. *Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademiyi pravovykh nauk Ukrainy*, Mykolaiv, 23, 148–154 [in Ukrainian].

7. Melnikov, A., Shynkaruk, V., & Zhyrov, D. (2024). Dopinh ta yoho vplyv na sportyvnu konkurentospromozhnist [Doping and its impact on sports competitiveness]. *Pivdennoukrainski mystetski studiyi*. 1. S. 34–37 [in Ukrainian].

8. Petrenko, O.I. (2004). Predmet ta suspilna nebezpechnist sponukannya nepovnolitnikh do zastosuvannya dopinhu [The subject and public danger of encouraging minors to use doping]. *Problemy pravoznavstva ta pravookhoronnoi diyalnosti: zb. nauk. prats*. Donetsk: DYU. 1. S. 94–101 [in Ukrainian].

9. Rudenko, V.P. (2014). Osnovni suchasni problemy dopynhu u sporti [The main modern problems of doping in sports]. *Pedahohika, psykholohiya ta medykobiolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu*. 6. S. 53–57. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.1003976> [in Ukrainian].

10. Samoshkin, V., Meleshko, V., Hvozdak, A., & Yakovenko A. (2020). Dopinh u sporti ta shlyakhy protydyi porushennyam antydopinhovoho zakonodavstva [Doping in sports and ways to counteract violations of anti-doping legislation]. *Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya*. Dnipro. 1. S. 142–154. <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2019-1-142> [in Ukrainian].

11. Shymanova, O. V. (2018). Etychni problemy suchasnoho sportu [Ethical problems of modern sports]: lektsiya z navch. dystsypliny «Etyka i profesiyna etyka» dlya stud. spets. 017 «Fizychna kultura i sport». 15 s. [in Ukrainian].

12. Deng, Z., Guo, J., & Wang, D. et al. (2022). Effectiveness of the world anti-doping agency's e-learning programme for anti-doping education on knowledge of, explicit and implicit attitudes towards, and likelihood of doping among Chinese college athletes and non-athletes. *Subst Abuse Treat Prev Policy* 17, 31 [in English].

13. Garcia, J.F., Seco-Calvo, J., Arribalzaga, S., Díez, R., Lopez, C., Fernandez, M.N., Garcia, J.J., Díez, M.J., de la Puente, R., Sierra, M., & Sahagún, AM. (2023). Online information and availability of three doping substances (anabolic agents) in sports: role of pharmacies. *Front Pharmacol*. 14:1305080 [in English].

14. Guest, N.S., VanDusseldorp, T.A., Nelson, M.T., Grgic, J., Schoenfeld B.J., Jenkins N.D.M., Arent, S.M., Antonio, J., Stout, J.R., Trexler, E.T., Smith-Ryan, A.E., Goldstein E.R., Kalman, D.S., & Campbell, B.I. (2021). International society of sports nutrition position stand: caffeine and exercise performance. *J Int Soc Sports Nutr*. 2. 18(1):1. <https://doi.org/10.1186/s12970-020-00383-4> [in English].

15. Heuberger, J.A.A.C., van Eenoo P., Rotmans, J.I., Gal P., Stuurman, F.E., Post, T.E., Daniels, J.M.A., Ram, H., de Hon O., Burggraaf, J., Cohen, A.F. (2019). Sensitivity and specificity of detection methods for erythropoietin doping in cyclists. *Drug Test Anal*. 11(9). Pp. 1290–1301. <https://doi.org/10.1002/dta.2665> [in English].

16. Hurst, P., Ring, C. & Kavussanu, M. (2022). Moral values and moral identity moderate the indirect relationship between sport supplement use and doping use via sport supplement beliefs. *J Sports Sci*. 40(10). Pp. 1160-1167 [in English].

17. Hurst, P., Ring, C., & Kavussanu, M. (2022). Ego orientation is related to doping likelihood via sport supplement use and sport supplement beliefs. *Eur J Sport Sci*. № 22(11). pp. 1734–1742. <https://doi.org/10.1080/17461391.2021.1995509> [in English].

18. Lundby, C., Robach, P., & Saltin, B. (2012). The evolving science of detection of 'blood doping'. *Br J Pharmacol*. 165(5). Pp. 1306-1315 [in English].

19. Morente-Sánchez, J. (2013). Doping in sport: a review of elite athletes' attitudes, beliefs, and knowledge. *Sports Medicine*. p. 395–411 [in English].

20. Negro, F., Di Trana, A., & Marinelli, S. (2022). The effects of the COVID-19 pandemic on the use of the performance-enhancing drugs. *Acta Biomed*. 19, 92(6):e2021401. <https://doi.org/10.23750/abm.v92i6.12377> [in English].

21. Overbye, M., Knudsen, M.L., & Pfister, G. (2013). To dope or not to dope: Elite athletes' perceptions of doping deterrents and incentives. *Performance Enhancement & Health*. p. 119–134 [in English].

Lazurko Yuliia, Pityn Maryan, Edeliiev Oleksandr

MEANING OF THE SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL DISCUSSION OF ANTI-DOPING ACTIVITIES IN SPORT

Conducting anti-doping educational activities is becoming an increasingly important and urgent task in the fight against doping. At the same time, generalization of the state of scientific discussion of anti-doping activities in sports requires its own coverage. Purpose: to find out the meaning of the scientific discussion of anti-doping in sports. Methods: theoretical analysis and generalization of data from scientific and methodological literature, abstraction, historical method, comparison. The article uses relevant scientific and methodological information on the issues of content of anti-doping activities and solving scientific and practical problems on the problem of detection and prevention of doping among athletes. Results. Among Ukrainian researchers, a rather small part paid attention to anti-doping issues. Among the works of foreign experts, attention to anti-doping issues is naturally higher. The key factor in this is the longer period of focused and organized work in this area. Despite the existence of a small number of anti-doping programs, the overall anti-doping policy in Ukraine is only partially formed. Questions arise as to the content of anti-doping programs and measures among sports participants, to determine their effectiveness, and to justify areas for improvement, control and prevention of doping. Clarifying the degree of scientific discussion of anti-doping issues in sports indicates key issues in the works of Ukrainian specialists related to the general interpretation of anti-doping activities, disclosure of general rules and algorithms for combating doping, etc. Foreign experts focus on the modernization of procedures for detecting prohibited substances, biochemical and physiological justification of the ban. The relevance of conducting several studies to prevent the use of doping, implementing educational and preventive work on doping and other violations among sports participants is obvious. Conclusions. Despite the insufficient attention of scientists to the problems of using doping to improve sports performance and anti-doping issues, the whole range of relevant scientific and practical tasks is in the focus of modern public attention.

Key words: *scientific research, doping, programs, meaning, study, sports activity.*